

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی ، گروه علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : برنامه ریزی درسی

عنوان

**بررسی تاثیر ارزشیابی مستمر بر پیشرفت درس ریاضی دانش آموزان
دختر پایه چهارم ابتدایی دبستان شهید محراب مدنی منطقه ۸ شهر تهران**

استاد راهنما

دکتر طیبه صفایی

استاد مشاور

دکتر مهدی شریعتمداری

پژوهشگر

فریده معصومی

تابستان ۱۳۹۲

سازمان پژوهش‌های فقهی

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایدی از خداوند بهمان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره بانگ بر احوال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند و دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه و امتحان فرسنگ و تمدن بشری، نادانشجویان و احسان بهیات علمی و اخلاقی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تعهد می کنیم:

- ۱- اصل برائت: التزام به برائت جهانی از هرگونه رفتار غیر خدایی و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به عقیده های غیر علمی می آید.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع و اعتبار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به روح دانش و امانت نتایج تحقیقات و انتقال آن به بنگاه های علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم با حرمت با انجام تحقیقات و رعایت جانب تعهد خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد سازمان و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بنگاه های پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن همه پژوهشگران کشور و کلیه مراحل پژوهش.

تقدیم

به پدر و مادر عزیزم که مشعل فروزان ایثار را در مسیر زندگی ام بدست دارند و وجودشان گرمی بخش زندگیم و کفایتشان راهگشای آینده‌ای روشن و در تمام لحظات زندگیم صمیمی‌ترین یار من بودند که همیشه مدیون آنها خواهم بود.

با آرزوی سلامتی و تندرستی و طول عمر برای پدر و مادر عزیزم

شکر و قدردانی

بیچ تحقیقی جامعہ عمل نمی پوشد، مگر آنکہ دستہائی حالانکہ دست محقق را بگیرد و او را در مسیر پر فراز و نشیب تحقیق که تنها امیدش انجام کاری مقبول و شایسته می باشد کمک کنند.

حال که این دستان دلسوز دکتور استاد و مدرس جلوه کرده است، بر خود فرض

می دانم به رسم ادب و به مصداق حدیث معروف من لم یسکر المخلوق لم یسکر الخالق پاکساز را ستاید و بزرگان می، ستم که صبورانه برابر اہنہائی های خردمندانه یاری رسانده و تحمل نمودند.

به ویژه از استاد عالیقدر سرکار خانم دکتر صفائی که این بنده حقیر را از چشمه های جوشان علم خویش بهره مند ساخت. از استاد فرزانه و کراتقدر جناب آقای دکتر شیرعتمداری که مشاوره این پژوهش را بر عهده داشته کمال شکر را دارم. همچنین از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر خسروی که به عنوان داور قبول زحمت نموده و مراد هر چه بر بار نمودن پژوهش یاری رسانده اند کمال قدردانی و شکر را داشته و در نهایت از تمام کسانی که در طی این دوره و در این پژوهش بنده حقیر را یاری رسانده اند صمیمانه شکر و قدردانی می نمایم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب فریده معصومی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته به شماره دانشجویی ۹۰۰۷۹۹۸۷۰ در رشته علوم تربیتی / برنامه ریزی درسی که در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۲۵ از پایان نامه خود تحت عنوان : بررسی تاثیر ارزشیابی مستمر بر پیشرفت درس ریاضی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی دبستان شهید محراب مدنی منطقه ۸ شهر تهران

با کسب نمره ۱۷/۵ و درجه بسیارخوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاورد های علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ....) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام .
- ۲- این پایان نامه قبلا برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ : ۱۳۹۲/۶/۲۵

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای / خانم فریده معصومی از ، پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷/۵ بحروف هفده ونیم و با درجه بسیارخوب مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی

*****

«این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است»

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۶۰۳۹۱۲۰۲۷
عنوان پایان نامه: بررسی تاثیر ارزشیابی مستمر بر پیشرفت درس ریاضی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی دبستان شهید محراب مدنی منطقه ۸ شهر تهران		
نام و نام خانوادگی دانشجو: فریده معصومی	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۱/۱۲/۱۹	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۲/۶/۲۵
شماره دانشجویی: ۹۰۰۷۹۹۸۷۰		
رشته تحصیلی: علوم تربیتی - برنامه ریزی درسی		
استاد راهنما: دکتر طیبه صفایی استاد مشاور: دکتر مهدی شریعتمداری		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده): هدف از اجرای این پژوهش مطالعه و بررسی تاثیر ارزشیابی مستمر بر پیشرفت درس ریاضی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی دبستان شهید محراب مدنی منطقه ۸ شهر تهران می باشد. جا معه آماری در این پژوهش ، دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی پایه چهارم مورد پژوهش قرار گرفته اند که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ مشغول به تحصیل بودند. در این پژوهش از نمونه در دسترس که تعداد آنها ۵۲ نفر بود استفاده شد که این تعداد به صورت آرایش تصادفی در دو گروه آزمایش ۲۶ نفر و کنترل ۲۶ نفر جای گرفتند . پژوهش به روش شبه آزمایشی با استفاده از طرح پیش آزمون - پس آزمون همراه با دو گروه آزمایش و کنترل به مدت ۵ ماه اجرا گردید و داده ها از طریق آزمون محقق ساخته شامل (۲۵ آزمون مستمر) جمع آوری شد و ضریب اعتبار آن از طریق دو نیمه کردن (روش تصنیف) سوالات بدست آمد. در ابتدا از آزمودنی های هر دو گروه پیش آزمون از مباحث : تقسیم ، محیط ، مساحت ، رسم قاعده و ارتفاع ، مفهوم گنجایش و خط تقارن ، بخش پذیری ، رسم متوازی الاضلاع ، لوزی ، مستطیل ، مربع و کسرها ی مساوی و ساده کردن و مقایسه و جمع و تفریق کسر های متعارفی به عمل آمد . سپس شیوه ارزشیابی مستمر در گروه آزمایش و شیوه معمول ارزشیابی در گروه کنترل اعمال شد . در نهایت در پایان سال تحصیلی هر دو گروه مورد پس آزمون قرار گرفتند و نتایج تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی نشان داد فرضیه اصلی پژوهش با سطح معناداری کمتر از ۵٪ تایید شد و از ۹ فرضیه فرعی پژوهش هفت فرضیه تایید و دوفرضیه تایید نشد که نشان می دهد علاوه بر ارزشیابی مستمر عوامل دیگری نیز می تواند بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر داشته باشد		

تاریخ و امضاء:

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	چکیده
	فصل اول: کلیات
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۱-۲ بیان مسئله تحقیق
۵	۱-۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن
۷	۱-۴ اهداف پژوهش
۷	۱-۴-۱ هدف کلی
۸	۱-۴-۲ اهداف جزئی
۸	۱-۵ فرضیه های پژوهش
۸	۱-۵-۱ فرض اصلی
۸	۱-۵-۲ فرضیه های فرعی
۹	۱-۶ تعاریف نظری پژوهش
۱۱	۱-۷ تعاریف عملیاتی
۱۲	۱-۸ امتغیرها و واژه های کلیدی در پژوهش
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۴	۲-۱ مقدمه
۱۵	۲-۲ تعاریف و مفاهیم ارزشیابی
۱۷	۲-۳ تاریخچه ارزشیابی در ایران و جهان
۲۵	۲-۴ تاریخچه ارزشیابی در آموزش و پرورش ایران
۲۷	۲-۵ مطالعات تطبیقی در چند کشور
۲۷	۲-۶ اهداف ارزشیابی
۲۸	۲-۷ اهمیت و ضرورت ارزشیابی
۲۹	۲-۸ ویژگیهای یک ارزشیابی مناسب
۲۹	۲-۹ فوائد ارزشیابی
۳۰	۲-۱۰ هدف ارزشیابی در دوره ابتدایی

- ۱۱-۲ اصطلاحات و مفاهیم فعالیتهای آموزشی بعد از تدریس ۳۰
- ۱-۱۱-۲ تعریف امتحان ۳۱
- ۲-۱۱-۲ اندازه گیری ۳۱
- ۳-۱۱-۲ تعریف آزمون و تفاوت آن با اندازه گیری ۳۲
- ۴-۱۱-۲ تعریف ارزشیابی ۳۲
- ۵-۱۱-۲ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ۳۲
- ۱-۱۱-۵-۱ اصول حاکم بر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ۳۳
- ۶-۱۱-۲ اصطلاح سنجش ۳۶
- ۷-۱۱-۲ آزمون ۳۶
- ۸-۱۱-۲ مقایسه اندازه گیری، آزمون، سنجش و ارزشیابی با یکدیگر ۳۷
- ۹-۱۱-۲ پژوهش یا تحقیق ۳۷
- ۱۰-۱۱-۲ مقایسه بین ارزشیابی و پژوهش ۳۷
- ۱۲-۲ رویکردهای مختلف در سنجش و ارزشیابی ۳۹
- ۱۳-۲ انواع ارزشیابیها در آموزش و پرورش ۴۰
- ۳-۱۳-۲ ارزشیابی آغازین ۴۱
- ۴-۱۳-۲ تفاوت پیش آزمون و سنجش آغازین ۴۱
- ۵-۱۳-۲ تشخیصی ۴۲
- ۶-۱۳-۲ ارزشیابی تراکمی ۴۴
- ۷-۱۳-۲ ارزشیابی تکوینی (مستمر) ۴۴
- ۱۴-۲ وظایف ارزشیابی تکوینی ۴۶
- ۱۵-۲ موارد استفاده از ارزشیابی تکوینی ۴۶
- ۱۶-۲ مزایای ارزشیابی تکوینی (مستمر) ۴۷
- ۱۷-۲ مراحل اجرایی ارزشیابی تکوینی ۴۷
- ۱۸-۲ شیوه های ارزشیابی مستمر ۵۰
- ۱۹-۲ مقایسه ارزشیابی مستمر با ارزشیابی تراکمی ۵۲
- ۲۰-۲ موانع و مشکلات ارزشیابی مستمر در نظام آموزشی ۵۳
۱. فقدان فرهنگ و تخصص ارزشیابی در معلمان ۵۳
۲. جدا بودن آموزش و ارزشیابی ۵۳

۵۴	۳. اهمیت دادن به ارزشیابی پایانی .....
۵۴	۴. وقت گیر بودن ارزشیابی مستمر .....
۵۴	۵. کمبود امکانات و تسهیلات لازم .....
۵۵	۶. عدم توجه به آموزش معلمان در زمینه ارزشیابی .....
۵۵	۲۱-۲ هدف ارزشیابی تکوینی یا مستمر .....
۵۶	۲۲-۲ ضرورت استفاده از ارزشیابی مستمر .....
۵۷	۲۳-۲ ویژگی های ارزشیابی مستمر .....
۵۷	۲۴-۲ نقش ارزیابی مستمر در فرایند آموزش چیست ؟ .....
۶۰	۲۵-۲ اهمیت امتحانات تدریجی (ارزشیابی مستمر) .....
۶۱	۲۶-۲ تاریخچه آموزش ریاضی .....
۶۲	۲۷-۲ آموزش ریاضیات و اهمیت آن .....
۶۴	۲۸-۲ عوامل موثر در فهم ریاضیات .....
۶۵	۲۹-۲ کاربرد هایی برای ارزیابی ریاضیات در مدارس ابتدایی .....
۶۶	۳۰-۲ روش های تدریس و ارزیابی .....
۶۷	۳۱-۲ دلایل عمل ارزشیابی .....
۶۸	۳۲-۲ تحقیقات داخلی و خارجی پژوهش .....
۶۸	۳۲-۲-۱ تحقیقات داخلی .....
۷۲	۳۲-۲-۲ تحقیقات خارجی .....
۷۵	۳۳-۲ جمع بندی تحقیقات داخلی و خارجی .....
	فصل سوم: روش تحقیق
۷۸	۱-۳ مقدمه .....
۷۸	۲-۳ طرح پژوهش .....
۷۹	۳-۳ جامعه آماری .....
۷۹	۴-۳ نمونه آماری .....
۸۰	۵-۳ ابزار جمع آوری اطلاعات .....
۸۰	۶-۳ سنجش پایایی آزمون ها از طریق روش تصنیف (دو نیمه کردن) .....
۸۱	۷-۳ روش آماری .....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۸۳	مقدمه
۸۵	۴-۱ نمره ها در پیش آزمون
۸۸	۴-۲ نمره ها در پس آزمون
۹۰	۴-۳ آمار استنباطی
۱۰۸	۴-۴ یافته های جانبی
۱۰۸	۴-۴-۱ سوال اول پژوهش

فصل پنجم: نتیجه گیری

۱۱۱	۵-۱ مقدمه
۱۱۲	۵-۲ نتیجه گیری پژوهش
۱۱۴	۵-۳ یافته های پژوهش
۱۱۸	۵-۴ پیشنهاد های پژوهش
۱۱۸	۵-۴-۱ پیشنهاد های کاربردی
۱۱۹	۵-۴-۲ موضوعات پیشنهادی برای پژوهش های آینده
۱۲۰	۵-۴-۳ پیشنهاد هایی برای توسعه ارزشیابی مستمر در آموزش و پرورش
۱۲۱	۵-۵ محدودیت های پژوهش
۱۲۱	۵-۵-۱ محدودیت هایی که از کنترل پژوهشگر خارج است عبارتند از
۱۲۲	منابع
۱۲۲	منابع فارسی
۱۲۶	منابع انگلیسی
۱۲۷	پیوست ها

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴ شاخصهای توصیفی نمرات دو گروه در پیش آزمون	۸۵
جدول ۲-۴ شاخصهای توصیفی نمرات دو گروه در پس آزمون	۸۸
جدول ۳-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۰
جدول ۴-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۹۰
جدول ۵-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۲
جدول ۶-۴: آزمون اثر پیلایی برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و همچنین تفاوت روند در دو گروه	۹۲
جدول ۷-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۳
جدول ۸-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون- پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۹۳
جدول ۹-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۵
جدول ۱۰-۴: آزمون اثر پیلایی برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۹۵
جدول ۱۱-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۷
جدول ۱۲-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۹۷
جدول ۱۳-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۹۹
جدول ۱۴-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۹۹
جدول ۱۵-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۱۰۱
جدول ۱۶-۴: آزمون اثر پیلایی برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه	۱۰۱
جدول ۱۷-۴ بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس	۱۰۲

جدول ۱۸-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه.....	۱۰۲
جدول ۱۹-۴: بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس.....	۱۰۴
جدول ۲۰-۴: آزمون لامبدای ویلکز برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و تفاوت روند در دو گروه.....	۱۰۴
جدول ۲۱-۴: بررسی همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس.....	۱۰۶
جدول ۲۲-۴: آزمون اثر پیلایی برای بررسی روند پیش آزمون-پس آزمون و همچنین تفاوت روند در دو گروه.....	۱۰۶
جدول ۲۳-۴: میانگین نمرات دانش آموزان گروه آزمایش در ۲۵ آزمون مستمر.....	۱۰۸

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴: نمودار میانگین نمرات ریاضی و مؤلفه های آن در پیش آزمون گروه آزمایش و کنترل ۸۷	
نمودار ۲-۴: نمودار میله ای میانگین نمرات ریاضی و مؤلفه های آن در پس آزمون گروه آزمایش و کنترل ۸۹	
نمودار ۳-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۹۱	
نمودار ۴-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۹۴	
نمودار ۵-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۹۶	
نمودار ۶-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۹۸	
نمودار ۷-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۱۰۰	
نمودار ۸-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۱۰۳	
نمودار ۹-۴: میانگین پیش آزمون - پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۱۰۵	
نمودار ۱۰-۴: میانگین پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل ۱۰۷	
نمودار ۱۱-۴: میانگین نمرات دانش آموزان گروه آزمایش در ۲۵ آزمون مستمر ۱۰۹	

چکیده

هدف از اجرای این پژوهش مطالعه و بررسی تاثیر ارزشیابی مستمر بر پیشرفت درس ریاضی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی دبستان شهید محراب مدنی منطقه ۸ شهر تهران سال تحصیلی (۹۲-۱۳۹۱) می باشد. جامعه آماری در این پژوهش، دانش آموزان دختر مقطع ابتدایی پایه چهارم مورد پژوهش قرار گرفته اند که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ مشغول به تحصیل بودند. در این پژوهش از نمونه در دسترس که تعداد آنها ۵۲ نفر بود استفاده شد که این تعداد به صورت آرایش تصادفی در دو گروه آزمایش ۲۶ نفر و کنترل ۲۶ نفر جای گرفتند. پژوهش به روش شبه آزمایشی با استفاده از طرح پیش آزمون - پس آزمون همراه با دو گروه آزمایش و کنترل به مدت ۵ ماه اجرا گردید و داده ها از طریق آزمون محقق ساخته شامل (۲۵ آزمون مستمر) جمع آوری شد و ضریب اعتبار آن از طریق دو نیمه کردن (روش تصنیف) سوالات بدست آمد. در ابتدا از آزمودنی های هر دو گروه پیش آزمون از مباحث: تقسیم، محیط، مساحت، رسم قاعده و ارتفاع، مفهوم گنجایش و خط تقارن، بخش پذیری، رسم متوازی الاضلاع، لوزی، مستطیل، مربع و کسره های مساوی و ساده کردن و مقایسه و جمع و تفریق کسر های متعارفی به عمل آمد. سپس شیوه ارزشیابی مستمر در گروه آزمایش و شیوه معمول ارزشیابی در گروه کنترل اعمال شد. در نهایت در پایان سال تحصیلی هر دو گروه مورد پس آزمون قرار گرفتند و نتایج تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی نشان داد

فرضیه اصلی پژوهش با سطح معناداری کمتر از ۰.۵٪ تایید شد و از ۹ فرضیه فرعی پژوهش هفت فرضیه تایید و دو فرضیه تایید نشد که نشان می دهد علاوه بر ارزشیابی مستمر عوامل دیگری نیز می توانند بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر داشته باشد

فصل اول

کلیات

۱-۱-۱ مقدمه:

چند سالی است که روند ارزشیابی در مدارس به سمت وسوی ارزشیابی توصیفی تمایل پیدا کرده و نتایج تحقیقات نشان داده که این نوع ارزشیابی علاوه بر رضایت مندی دانش آموزان تاثیر چشم گیری بر روی فرایند آموزش داشته است. هدف ارزشیابی خدمت به آموزش است نه در کمین نشستن برای غافلگیر کردن دانش آموز و محک زدن او با معیار آنچه نمی داند.

فرهنگ موفقیت را می توان با کاربرد صحیح در آموزش و ارزشیابی بر فضای کلاس غالب کرد. در ارزشیابی مستمر باید ارزشیابی ادامه داشته باشد و دانش آموز باید بداند فقط با یک نمره مورد قضاوت قرار نمی گیرد بلکه تمام رفتار و تلاش و فعالیتهايش نمره دارد. در امر آموزش یادگیری بر چهار ستون است که باید در ارزشیابی مورد توجه قرار گیرد:

۱- یادگیری برای دانستن ۲- یادگیری برای انجام دادن ۳- یادگیری برای زیستن

۴- یادگیری برای با هم زیستن (محمدی فرد- ۱۳۸۸-ص ۸)

جوامع نوین به انسانهایی بالنده نیاز دارند که بتوانند با بینش مناسب مجموعه ای از مهارتها را در مشاغل گوناگون بکار گیرند. انسانهایی شایسته، خلاق و مبتکر با مهارتهای گسترده که در نظام آموزشی علمی و نظام مند به اهداف مشخص دست یابند. در این میان آموزش ابتدایی از اهمیت و نقشی موثر برخوردار است. تحقیقات نشان داده است که آموزش ابتدایی در توسعه اقتصادی صدو ده کشور جهان اثر مثبت داشته و عامل کاهش فقر بوده است. قضاوت درست در زمینه و عمق یادگیری باید متکی به شواهد و اطلاعات گوناگون و مستندی باشد که به طور مستمر در فرایند یادگیری گرد آوری شود. این فرایند در مرحله گردآوری اطلاعات تا قضاوت درباره کیفیت و مطلوبیت یادگیری

ارزشیابی نام دارد و جزئی از فرایند آموزش محسوب می شود که در هر مرحله از آموزش باید فعالانه عمل کند . لذا لازم است نقش ارزشیابی مستمر در پیشرفت یادگیری دانش آموزان مورد ارزیابی قرار گیرد. (پور شیخ - ۱۳۹۰ - ص ۲)

اطلاعات حاصل از سنجش و ارزشیابی مستمر هر دانش آموز باید به این پرسش معلم پاسخ دهد که این دانش آموز در کجا قرار دارد و من به عنوان معلم برای پیشرفت او چه می کنم ؟ در تمامی نظام های آموزشی دنیا ارزشیابی مستمر بسیار مهم و بخش جدایی نا پذیر از فرایند آموزشی محسوب می شود . در ارزشیابی مستمر فرایند یاددهی و یادگیری یکپارچه می شود و در سرتاسر دوره آموزشی تداوم می یابد . این نوع ارزشیابی هم به فرایند یادگیری و هم به بازده یا فراورده های یادگیری تاکید دارد . نتایج آن برای معلم و دانش آموز باز خوردی فراهم می کند که نشان می دهد هدف های آموزشی تا چه اندازه تحقق یافته است . معلم با استفاده از این بازخورد در مورد انطباق برنامه ها و روش های آموزشی با سطح یادگیری و و نیاز های دانش آموزان تصمیم می گیرد . بازخورد حاصل از ارزشیابی مستمر به دانش آموزان فرصت می دهد تا ضمن توجه به یادگیری مهارت ها ، توانایی های فکری خود را پرورش دهند و با کسب آگاهی از نقاط قوت و ضعف خود ، در جهت رسیدن به اهداف آموزشی ، رفع نارسایی ها و پرورش و تقویت جنبه های مثبت خود گام بردارند (رستگار - ۱۳۸۸ - ص ۳۸)

۱-۲ بیان مسئله تحقیق :

آموزش و پرورش فرآیندی است که طی آن چگونه دانستن ، چگونه انجام دادن و چگونه با دیگران زیستن ، چگونه شدن را در دانش آموزان ایجاد می کند .

آموزش و پرورش یکی از مهمترین سازمان های موثر در جهان است و میلیون ها کودک و نوجوان و جوان و حتی بزرگسالان بهترین زمان حیات خود را به یادگیری و یاد دهی می گذرانند و در دوره های مختلف و رشته های متنوع به تحصیل اشتغال دارند . مقطع ابتدایی پایه و اساس کلیه ی آموزش ها است علاوه بر رشد مهارت های شناختی که شامل : خواندن و نوشتن و حساب کردن

است و جزء اهداف اصلی و عمده تعلیمات ابتدایی در اکثر جوامع منجمله ایران می باشد . توجه به سایر زمینه های رشد از جمله رشد مهارت های اجتماعی ، تقویت روحیه ی همکاری و همدلی با دیگر افراد جامعه و آموزش های مربوط به رشد جسمانی، مسائل بهداشتی از اهمیت ویژه ای برخوردار است ، به طور کلی شناخت ویژگی ها و توانایی و استعداد های دانش آموزان و هدایت آنها به رشته مورد علاقه از مهمترین وظایف این دوره آموزشی است. برای انجام این مهم توجه به ایجاد یک نظام صحیح ارزشیابی لازم و ضروری است .

ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ، فرایند جمع آوری اطلاعات از آموخته های آنها و قضاوت در مورد حدود آن آموخته هاست.(خلخالی - ۱۳۷۵-ص ۶۸)

نظام تعلیم و تربیت ، سامانه ای است فرآیند مدار در این نظام فراگیران پس از ورود به مدرسه به همراه سایر ورودی ها از جمله برنامه های درسی و آموزشی و پرورشی ، تجهیزات آموزشی ، روش های یاددهی - یادگیری ، منابع مالی ، سرمایه ، امکانات و فضاهای آموزشی و کارکنانی که وظیفه تعلیم و تربیت و نیز فعالیت های پشتیبانی را برعهده دارند در گردونه و تجهیزات آموزشی ، از ابزار دیگری نیز استفاده می کنند که در ادبیات نوین آموزش از تعلیم و تربیت مدرسه ای قرار می گیرند و تحت نظام ارزشی و فرهنگی که محاط سامانه آموزش و پرورش است با کسب تجربه های یادگیری به هدفهای جدیدی نایل می شوند .

این تغییر رفتار در برخی موارد ظاهری است . در بعضی مواقع شناختی و در اندک مواردی نیز فراشناختی ، معلمان ، معمولاً برای رساندن دانش آموزان به چنین تغییراتی در رفتار ها ، علاوه بر استفاده از روش های متنوع یاددهی - یادگیری از آن با نام « ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان » و در نظام های سنتی تعلیم و تربیت با نام « امتحان » یاد می شود در آموزش و پرورش مدرن ارزشیابی بخشی از آموزش است و نگاه به آن فرآیندی است به عبارت دیگر ارزشیابی فعالیت مستمری است که در طی سال تحصیلی و به طور توأمان قبل ، حین و بعد از هر مرحله آموزش به اجرا در می آید و این در حالی است که در نظام های آموزشی متعارف که تازه های تعلیم و تربیت را تجربه نکرده اند ارزشیابی همان امتحان است و نگاه به آن نتیجه مدار است تا فرآیند مدار ، به عبارت